

NEE=NEE

Auteurs: Debora Joukes
Nicolette Maton

Titel: 'Nee=Nee'

Datum: Mei 2007

Inleiding

Deze reader is geschreven voor de ouders en docenten van de meisjes van het IMC-PrO. De reader is onderdeel van ons afstudeerproject van de opleiding maatschappelijk werk en dienstverlening. Ons afstudeerproject bestaat naast deze reader uit een website voor de meisjes van het IMC-PrO.

Doel van ons afstudeerproject is meisjes van het praktijk onderwijs bewust maken van de gevolgen van hun keuzes betreffende de volgende drie onderwerpen:

1. Foute vriendjes;
2. Internet en chatten;
3. Mijn eigen grenzen.

Deze drie onderwerpen vormen de basis van de website 'Nee=Nee'. Per onderwerp krijgen de meisjes informatie en tips en kunnen zij filmpjes en fotostrips bekijken. Op de website staat een korte risico-zelftest, waardoor de meisjes inzicht krijgen in de eventuele risico's die zij kunnen lopen door hun gedrag. Wanneer de meisjes hulp nodig hebben bij problemen of gewoon met iemand willen praten, staan er directe verwijzingen naar verschillende hulpverleners en hulpverleningsinstanties.

Deze reader bevat dezelfde onderwerpen als de website, alleen is de informatie uitgebreider en gericht op ouders en docenten. Naast de drie onderwerpen is er nog een vierde onderwerp aan de reader toegevoegd: Verschillende culturen, religies en seksualiteit. Het hoofdstuk geeft een beknopte weergave van hoe er binnen een aantal culturen en religies wordt gedacht over seksualiteit en hoe hiermee wordt omgegaan. In de bijlage kunt u een overzicht vinden van verschillende hulpverleningsinstanties in de gemeenten Den Haag en Rijswijk. Ook staat daar een opsomming van verschillende informatielinks.

Inhoudsopgave

	Pag.
Hoofdstuk 1: Foute vriendjes	5
1.1 Wat is een goede relatie?	5
1.2 De kenmerken van een fout vriendje	5
1.3 De gevolgen van een fout vriendje	6
1.4 Wat te doen bij een fout vriendje	7
1.5 De loverboy	8
Hoofdstuk 2: Internet en chatten	10
2.1 Gewenst en ongewenst gedrag op Internet	10
2.2 Tienermeisjes behoeden voor de gevaren van Internet	12
2.3 Tips voor tieners	13
Hoofdstuk 3: Mijn eigen grenzen	15
3.1 Seksuele rechten	15
3.2 Nee durven zeggen	16
Hoofdstuk 4: Verschillende culturen, religies en seksualiteit	18
4.1 De islam en seksualiteit	18
4.2 Het hindoeïsme en seksualiteit	18
4.3 Het christendom en seksualiteit	19
4.4 Antilianen en seksualiteit	19
Literatuurlijst	21
Bijlage 1: Hulpverleningsinstanties en links	23

Hoofdstuk 1: Foute vriendjes

1.1 Wat houdt een goede relatie in

Een goede relatie moet van beide kanten komen. Het is belangrijk dat beide partijen zich aan een aantal voorwaarden houden:

- In een relatie heb je allebei het recht op eigen behoeften;
- Het is belangrijk dat je naar elkaar luistert;
- Iedereen heeft zijn eigen overtuigingen, respecteer deze;
- Het is belangrijk om met elkaar te praten over elkaars gedrag en de invloed hiervan op jou en de relatie;
- Kernwoorden voor een goede relatie zijn: rekening houden met de ander en jezelf, de waarheid spreken, vertrouwen en geduld.

Als je het hebt over een liefdesrelatie, begint het meestal met verliefd zijn. Je denkt alleen maar aan hem, krijgt een tintelend gevoel als je aan hem denkt en wil heel de tijd bij hem zijn. Verliefd zijn is geweldig, en daar moet je van genieten als je de juiste vriend hebt ontmoet.

Het kan jammer genoeg ook wel een gevaarlijke periode zijn. 'Liefde maakt blind', wordt er wel eens gezegd.

Zeker de jongere meisjes kunnen hun vriend zó op een voetstuk plaatsen, dat ze zichzelf helemaal wegcijfert. Als haar vriendje maar tevreden is over haar en over hun relatie. Ze willen hun vriendje niet kwijt. Dit gaat natuurlijk vaak onbewust. In een gezonde relatie is het juist belangrijk dat het meisje zichzelf kan zijn, en dat ze elkaar respecteren. Je kunt verslaafd raken aan een man of jongen, terwijl jullie relatie niet altijd even positief is.

1.2 De kenmerken van een fout vriendje

Was het maar zo gemakkelijk om te zeggen dat een fout vriendje te herkennen is aan uiterlijke kenmerken zoals: een zwart overhemd en zijn haar met gel naar achteren gekamd, helaas is de werkelijkheid anders. Door een fout vriendje kan het zijn dat een meisje niet meer goed weet wie ze nu eigenlijk is, of ze durft zichzelf niet meer te zijn. Dit kan komen doordat haar vriendje graag wil dat het meisje zich op een bepaalde manier kleedt en het niet leuk vindt wanneer ze dat rokje niet draagt. Een fout vriendje is iemand die een meisje niet volledig respecteert zoals ze is, hierom wil hij misschien dat ze telkens kleine dingen verandert. Of een meisje kan door haar vriendje niet meer doen waar ze zelf zin in heeft, zoals een filmavondje met vriendinnen. Een vriendje houdt dan op sommige gebieden geen rekening met haar, of hij liegt, is niet goed te vertrouwen en is niet altijd zo geduldig en lief als eerlijk zou zijn. Hierdoor kun het meisje zich gekwetst voelen. Een loverboy is dus niet de enige vorm van een fout vriendje. Belangrijker dan kenmerken van een fout vriendje, is voor meisjes te weten waar hun grenzen liggen op gebied van jongens, seks en doen wat anderen van je vragen. Met deze zelfkennis is het van belang dat een meisje weet hoe ze dit duidelijk kan maken met haar houding, gedrag en haar spraak. Op deze manier is een meisje opgewassen tegen de gevaren van een fout vriendje.

Een fout vriendje is namelijk niet in een hokje te plaatsen en daarom moeilijk te herkennen. Wanneer een meisje in een met de geleerde vaardigheden en zelfkennis in een situatie met een foute jongen terecht komt, zal zij eerder de juiste keuze voor zichzelf kunnen maken.

(www.bewareofloverboys.nl/liefde)

1.3 De gevolgen van een fout vriendje

Zoals te lezen is in de onderstaande opsomming kan een vriendje vergaande gevolgen hebben voor een meisje; gevolgen kunnen van somberheid tot prostitutie en drugsverslaving lopen. Hierbij moet men erop bedacht zijn dat het meisje zelf haar identiteit (gedeeltelijk) aan haar vriendje kan ontleen en daarom te veel voor hem en hun relatie overheeft, ten koste van haar zelf. Het hebben van een fout vriendje kan verschillende gevolgen hebben voor het meisje.

Gevolgen van een fout vriendje kunnen zijn:

- Eenzaamheid;
- Verslaving aan drugs en/of geld;
- Ziekte;
- Stress, depressie;
- Geen doel meer hebben;
- Moeite om te stoppen met het gedwongen werk;
- Bedreiging;
- Verkrachting;
- Een dubbelleven leiden (vaak moeten liegen);
- Schaamte;
- Niemand (zeker mannen) kunnen vertrouwen;
- Vaak klanten tegenkomen;
- Zwangerschap, abortussen;
- Ruzie met haar ouders/verzorgers en vrienden/vriendinnen.

(www.bewareofloverboys.nl/liefde)

1.4 Wat te doen bij een fout vriendje

Heeft u het vermoeden dat uw dochter of één van uw leerlingen een fout vriendje heeft? Dan is het van belang dat u haar laat weten dat ze altijd bij u terecht kan om erover te praten. Wanneer het meisje zelf niet in de gaten heeft dat ze het slachtoffer is van een fout vriendje, dan is het van belang dat u het meisje niet onder druk zet.

Hieronder staan de gouden regels die u kunt volgen wanneer u contact wil leggen met een (vermoedelijk) slachtoffer van een fout vriendje:

- A: **Accepteer** dat ze misschien niet meteen met jou wil praten;
- B: **Beloof** geen dingen die je niet waar kunt maken;
- C: **Communicatie/contact**: hou de communicatie open, blijf in contact met haar;
- D: blijf **Dicht** bij haar, haar belevenis en haar verhaal;
- E: ze heeft wel eens wisselende **Emoties**, wees erop voorbereid;
- F: ze is weinig **Flexibel**, je moet extra flexibiliteit tonen;
- G: **Geduld!** Maak **Geen** verwijten, geef haar ruimte om zelf beslissingen te nemen;
- H: zoek deskundige **Hulp**; politie/hulpverlening. Probeer het niet alleen op te lossen;
- I: **Identiteit**. Vergeet nooit dat zij haar identiteit aan haar vriend ontleend;
- J: blijf **Jijzelf**; als je iets niet begrijpt, probeer je dan niet anders voor te doen. Accepteer dat je soms niet begrijpt wat ze mee heeft gemaakt;
- K: **Kraak** haar vriend nooit af!

(www.bewareofloverboys.nl/help)

Voor de ouders van tienermeisjes, is het van belang om te een aantal zaken van te voren te bedenken of met uw dochter te bespreken.

Tips voor ouders van tienermeisjes:

- Bepaal wat jij een te groot leeftijdsverschil vindt. Bespreek dit ook van te voren met je dochter.
- Leer het vriendje kennen, nodig hem thuis uit en betrek hem bij activiteiten binnen het gezin. Wees nieuwsgierig naar hem; Hoe oud is hij? Waar woont hij? Wat doet hij? Leg je dochter uit dat je dit niet wilt weten uit controle, maar uit interesse en oprechte zorg.
- Blijf de communicatielijnen met uw dochter openhouden, want als u haar gaat straffen of relaties verbieden zou ze misschien achter uw rug om contact met hem kunnen zoeken. Relaties verbieden geeft schijnveiligheid.
- Let op of haar gedrag op school en thuis verandert. Een vriendje mag nooit de reden zijn om school te verwaarlozen of thuis ruzie te zoeken. In dat geval is zij nog niet in staat om zelfstandig de juiste prioriteiten te bepalen en heeft ze hierbij hulp nodig van jou/jullie.
- Weet wie haar vrienden zijn; Wat doen ze samen? Wat zijn de normen binnen de groep? Wat bespreken zij en hoe doen zij dit?
- Let op of haar contact met vrienden/vriendinnen verminderd is sinds zij een vriendje heeft. Ziet ze hen nog? Bellen ze nog?
- Vertel welke gevaren je dochter kan tegen komen op Internet, een afspraakje tijdens het chatten is zo gemaakt; Maar weet je dan wel met wie je hebt afgesproken? Foto's kunnen op Internet een eigen leven leiden. Besef dat er

- genoeg vreemde types contact met leuke meiden zoeken. Kijk hierom soms onverwacht over haar schouder tijdens het chatten.
- Bespreek met je dochter welke kenmerken een gezonde relatie kent. Denk aan respect voor elkaar, gelijkwaardig zijn aan elkaar en vertrouwen hebben in elkaar.

(Pretty Woman)

1.5 De loverboy

In de rapportage van NRM staan loverboys omschreven als 'pooiers die meisjes via verleidingstechnieken inpalmen om hen op de duur in de prostitutie uit te buiten.' Dit betekent dat de loverboy een mensenhandelaar is. In Nederland wordt onder mensenhandel verstaan:

- Het onder dwang brengen en houden van mensen in de prostitutie;
- Het brengen en houden van minderjarigen in de prostitutie;
- Het werven en meenemen van iemand om hem of haar in een ander land in de prostitutie te brengen, ongeacht of dat vrijwillig of onvrijwillig gebeurt.

Loverboys onderscheiden zich van andere mensenhandelaren door de techniek die zij gebruiken om hun doel te bereiken, namelijk een liefdesrelatie aangaan om een meisje aan zich te binden. Loverboys zijn jonge mannen die meiden of jonge vrouwen een (fake) relatie aangaan en hen via misleiding, dwang of geweld in de prostitutie brengen en hun verdiensten confisqueren.

(Loverboys: feiten en cijfers een quick scan, A. van Dijke en L. Terpstra, 2005, SWP Amsterdam)

Loverboys en hun stappenplan:

Eerste stap: ontmoeten

Een leuke jongen, hij heeft iets aantrekkelijks, maakt een praatje met je, of je wordt aan hem voorgesteld door een vriendin van je. Dit gebeurt bijvoorbeeld op school, in een discotheek, coffeeshop, café, in de trein, in de stad, op het station, het kan eigenlijk overal. Waar er maar jonge meiden zijn... Ook via het Internet. Er worden afspraken gemaakt en contacten gelegd.

Tweede stap: indruk maken

Dan geeft hij je een mooi cadeautje, een mobieltje bijvoorbeeld. 'Zo kan ik je overal bereiken, en jij mij!' Maar daar blijft het niet bij, je krijgt ook nog mooie sierraden en parfum. En jullie gaan samen uit eten in een duur restaurant. Je bent helemaal weg van hem. Je denkt: Zo'n vriend heb ik altijd al willen hebben. Hij is zo stoer. Hij zegt allemaal lieve dingen tegen mij, dat ik mooi ben en hij alles voor me over heeft. Hij komt je ophalen met de auto of de scooter. Hij heeft dure kleren aan en ziet er goed uit.

Derde stap: verkering

Jullie hebben nu echt verkering: jij bent zijn vriendin. Jullie doen heel veel dingen samen; je gaat naar de film, naar vrienden? Met de auto ga je overal naartoe. Jouw vriendinnen zie je niet zoveel meer. Maar dat maakt ook niet zoveel uit, die zijn toch maar kinderachtig, zegt hij. Hij houdt echt van je en die meiden zijn alleen maar jaloers.

Je ouders of je mentor zie je ook niet zoveel meer, die vinden die jongen maar niks. Wat zeuren die mensen. Hij is toch geweldig? Ze begrijpen je gewoon niet.

Vierde stap: met elkaar naar bed gaan

Je bent met hem naar bed geweest? Het was heel mooi en romantisch, hij was zo lief en aardig. Je bent echt gelukkig met hem. Je wilt altijd bij hem blijven, en hij bij jou, zegt hij. Je besluit langzamerhand weg te gaan van huis. Hij wil ook dat je dag en nacht bij hem bent.

Vijfde stap: wennen aan prostitutie

Hij neemt je mee naar de rosse buurt, en daar ontmoet je andere meisjes van jouw leeftijd die het werk ook doen. Hij laat je ook je grenzen verleggen. Er moet bij een vriend bijvoorbeeld een schuld afgelost worden en jij bent de enige die hem kan helpen door een avondje uit te gaan met die vriend. Die vriend is erg handtastelijk, en dat weet hij.

Zesde stap: overhalen tot prostitutie

Het geld is op. Hij heeft zoveel voor jou overgehad, en je hebt het gevoel dat je nu iets voor hem terug moet doen.

Misschien word je ontzettend bang voor hem, en daardoor ga je twijfelen. Wat gebeurt er als ik nu zeg dat ik niet verder wil? Hij belooft je dat je niet lang hoeft te werken als prostituee. Jullie kunnen dan sparen, en een huis en een auto kopen. Ook kunnen jullie op vakantie.

Zevende stap: prostitutie

Nu zit je achter het raam, of ga je naar mannen thuis, of werk je in een seksclub. Ergens wilde je het helemaal niet. Maar hij heeft je geslagen en gezegd dat als je het niet zou doen, hij jou en je familie wat aan zou doen. Je voelt je vies en smerig. Maar toch houd je nog steeds ontzettend veel van je vriend. Het zal allemaal wel weer goed komen, of niet? Hij is soms weer zo lief?

(<http://www.bewareofloverboys.nl/loverboys>)

Hoofdstuk 2: Internet en chatten

2.1 Gewenst en ongewenst gedrag op Internet

In 2006 is er door de Rutgers Nisso Groep onderzoek gedaan naar het gewenst en ongewenst seksueel gedrag van jongeren op internet.

Het onderzoek laat zien dat het stellen van seksueel getinte vragen onder jongeren zeer veel voorkomt. Een ruime meerderheid van de jongens (72%) en de meisjes (83%) heeft het afgelopen jaar wel eens een vraag gekregen als "heb je het al wel eens gedaan?" of "hoe groot zijn je borsten?" Jongens vinden dergelijke vragen over het algemeen gewoon (71%), meisjes (helemaal) niet leuk (62%). Meisjes geven dan ook veel minder vaak antwoord als ze een vraag krijgen (31%) dan jongens (77%). In de hele groep heeft 9% van de jongens en 51% van de meisjes het afgelopen jaar een vraag gekregen die ze - in het algemeen - niet leuk vonden (zie Tabel 4.1). Twee procent van de jongens en 6% van de meisjes kreeg vragen die als vervelend werden ervaren, maar gaf hier (de laatste keer) toch antwoord op.

De meest genoemde redenen om antwoord te geven op een seksueel getinte vraag zijn positief: men vertrouwde de ander of vond het leuk of spannend om antwoord te geven. Meisjes hebben echter ook regelmatig - en veel vaker dan jongens - een reden die niet wijst op een eigen keuze. Bijna een kwart van de meisjes die antwoord gaven zegt dat ze niet onaardig of preuts over wilde komen, 15% wist niet wat ze anders moest doen en 7% werd door de ander overgehaald.

Ruim een kwart van de jongens en meisjes herkende de eigen reden om antwoord te geven niet in de categorieën in de vragenlijst en kruiste de 'anders' categorie aan. Het grootste deel van deze groep (ruim eenderde) zegt hier dat het hen niet uitmaakte om antwoord te geven of dat ze dat 'gewoon' vinden. Ongeveer een kwart van de meisjes en een vijfde van de jongens uit deze groep geeft als reden dat de ander een goede of de vaste vriend of vriendin was. Eén op de negen jongeren die de 'anders' categorie invulden zegt dat ze hier open over zijn, of zich er niet voor schamen. Bij de meisjes zegt nog een redelijk grote groep (12%) dat ze niet de waarheid vertelden. Verder wordt hier ook nog gezegd dat het voor de grap was, dat ze antwoord gaven om ervan af te zijn of dat de ander dan ook wat vertelde.

(Graaf, de, H. Vanwesenbeeck, 'Seks is een game', Rutgers Nisso Groep, 2006)

Ook laat het onderzoek zien dat een kleine meerderheid van de meisjes (57%) en twee op de vijf jongens het afgelopen jaar één of meerdere keren de vraag heeft gekregen om zich uit kleden voor de webcam of om iets seksueels te doen (bijvoorbeeld masturberen). Opnieuw worden dergelijke verzoeken door jongens over het algemeen gewoon of (heel) leuk gevonden, het overgrote deel van de meisjes ervaart dit als (helemaal) niet leuk. Slechts 11% van de meisjes geeft dan ook aan een dergelijk verzoek gehoor, tegenover 39% van jongens. In totaal heeft 11% van de jongens en 47% van de meisjes in het afgelopen jaar een over het algemeen als ongewenst ervaren verzoek gekregen om seksueel te cammen. Minder dan 1% van de jongens en iets meer dan 2% van de meisjes kreeg een dergelijk ongewenst verzoek, maar is hier toch op ingegaan.

De meest genoemde reden om op een verzoek tot seksueel cammen in te gaan is dat opwindend werd gevonden: tweederde van de jongens en bijna de helft van de meisjes

noemt deze reden. Op de tweede plaats staat voor jongens dat ze het leuk vinden, voor meisjes dat ze de ander vertrouwen. Echter, evenals bij het antwoord geven op seksueel getinte vragen geeft een redelijk groot deel van de meisjes hier ook een reden die niet duidt op vrije wil: een kwart gaat in op het verzoek omdat ze niet onaardig of preuts over wilde komen, een vijfde werd overgehaald, een achtste wist niet wat anders te doen en een tiende werd bedreigd. Achttien procent van zowel de jongens als meisjes geeft hier nog een andere reden op. Het overgrote deel van deze groep (60% van de meisjes, 51% van de jongens) zegt hier dat de ander de vaste vriendin was of dat ze de ander goed kenden. Daarnaast wordt vaak gezegd dat de ander ook iets liet zien (26% van de jongens en 10% van de meisjes die de 'anders' categorie aankruisten). Jongens zeggen daarnaast ook vaak dat het hen niks uitmaakte (13%), meisjes zeggen dat vrijwel nooit (1%). Daarnaast wordt nog gezegd dat het spannend werd gevonden ("ik had het nog nooit gedaan en vond het wel spannend om te doen"), dat het voor de grap was ("we waren met zijn tweeën en deden het voor de lol") of dat er bijna niets te zien was ("ze wilde alleen mijn bovenlichaam zien, heel onschuldig").

Van de groep jongens en meisjes die wel eens het verzoek heeft gekregen om seksueel te cammen, maar die hier (de laatste keer) niet op in is gegaan, heeft het grootste deel gewoon gezegd dat ze dit niet wilden doen. Meisjes hebben daarnaast vaak (ook) de ander geblokt, jongens doen dit veel minder vaak. Een derde veel gebruikte strategie is negeren. Binnen de groep die de 'anders' categorie heeft aangekruist, is de meest genoemde reactie (door 54% van de meisjes en 21% van de jongens) weer het blijk geven van het negatief beoordelen van een dergelijk verzoek, bijvoorbeeld door te zeggen "dat ik geen cam hoer ben", "dat ze moest oprotten" of "dat hij niet goed wijs was". Jongens zeggen daarnaast vaak dat ze hebben gezegd dat de ander eerst iets moest laten zien of dat ze er een grapje van hebben gemaakt. Meisjes zeggen vaak dat ze de ander (ook) uit hun contactlijst hebben verwijderd. Andere reacties die voorkomen zijn eroverheen praten, de webcam uitzetten of de ander uitlachen.

(Graaf, de, H. Vanwesenbeeck, 'Seks is een game', Rutgers Nisso Groep, 2006)

Iets minder dan de helft van de jongens (45%) en meisjes (49%) heeft het afgelopen jaar wel eens de borsten, billen of geslachtsdelen van iemand gezien via de webcam en/of dat iemand iets seksueels deed voor de cam (bijvoorbeeld masturberen). Tweederde van de jongens uit deze groep vond dit (heel) leuk, een ongeveer even groot deel van de meisjes vond dit juist (helemaal) niet leuk. Voor driekwart van de meisjes gebeurde dit ongevraagd, tegenover 37% van de jongens, bij wie dit vaker het voorstel van de ander was of op eigen verzoek gebeurde. In totaal heeft 17% van de jongens en 38% van de meisjes seksuele beelden gezien die in elk geval de laatste keer ongevraagd waren. Negen van de tien jongens zijn blijven kijken naar hetgeen de ander liet zien, bij de meisjes was dit één op de vier. Slechts 0,5% van de jongens zegt dat ze beelden hebben gezien die ze niet leuk vonden, maar dat ze toch zijn blijven kijken. Datzelfde geldt voor 1,9% van de meisjes.

Weer zijn het leuk of opwindend vinden de meest genoemde redenen om te blijven kijken en weer doen meisjes dit vaker dan jongens om redenen die niet op een vrije keuze wijzen. Binnen de groep meisjes die zijn blijven kijken is het percentage wat dit deed om redenen anders dan dat ze dit zelf wilden wel kleiner dan binnen de groep die aan een verzoek om seksueel te cammen heeft voldaan. In de 'anders' categorie wordt door meisjes het meest genoemd dat ze het "grappig" vonden (soms met de toevoeging ".....om te zien hoe hij zichzelf voor lul zet"). Binnen de groep die deze categorie

aankruiste zegt 44% van de meisjes dit, tegenover 15% van de jongens. Daarnaast wordt als reden gegeven dat de ander de vaste vriend(in) was, dat het hem/haar niets uitmaakte om te kijken of dat ze er opnames van hebben gemaakt, soms met de uitleg dat deze op internet zijn geplaatst om de ander terug te pakken.

Binnen de groep jongens en meisjes die niet hebben gekeken is het uitzetten van de webcam en/of het blokken van degene die het gedrag vertoonde de meest genoemde strategie. Daarnaast wordt ook nog regelmatig tegen de ander gezegd dat men niet wilde kijken. Let hierbij op dat de groep jongens die met dergelijke beelden is geconfronteerd en die niet heeft gekeken erg klein is. Reacties die bij de 'anders' categorie werden ingevuld zijn de al eerder genoemde uitingen van ongenoegen ("doe normaal, hou je broek maar aan"), iets anders gaan doen, het webcam-scherm wegklikken, uitlachen of belachelijk maken ("gezegd dat hij een kleintje had") en/of verwijderen.

Uit het onderzoek is gebleken dat laag opgeleide meisje meer ongewenste seksueel getinte vragen (53%) en verzoeken krijgen om iets seksueels te doen voor de webcam (49%) of om in real life af te spreken (18%). Dit verschil zit zowel in de frequentie als de beoordeling van seksuele ervaringen. Laag opgeleide meisjes krijgen vaker het verzoek om seksueel te cammen én ze vinden het minder leuk om seksueel getinte vragen of verzoeken te krijgen. In zijn algemeenheid zeggen lager opgeleide meisjes dan ook vaker dat ze iets vervelends hebben meegemaakt dan hun hoger opgeleide seksegenoten.

(Graaf, de, H. Vanwesenbeeck, 'Seks is een game', Rutgers Nisso Groep, 2006)

2.2 Tienermeisjes behoeden voor de gevaren van internet

Als ouder kun je dochter waarschijnlijk niet altijd controleren als hij/zij op het internet surft. Daarom is het belangrijk dat je samen met dochter deze website goed doorleest en haar verteld over de gevaren.

Tips voor ouders:

- Zet de pc op een overzichtelijke plek in huis (b.v. de woonkamer);
- Vraag aan uw dochter wat zij heeft meegemaakt op Internet;
- Vertel uw dochter over de gevaren van Internet;
- Als uw dochter lastig gevallen wordt via e-mailtjes of telefoon, als gevolg van internet, doe dan altijd aangifte bij de politie of dien een klacht in bij de site als deze ervoor aansprakelijk is.
Neem ook altijd contact op met de provider! Laat desnoods de mailtjes, en andere bedreigingen door de provider natrekken. Bewaar dit (het bewijs) altijd!

(<http://www.talkchat.nl/p/info>)

2.3 Tips voor tieners

De volgende tips kunt u aan uw dochter of leerlingen geven wanneer zij gaan chatten:

- Gebruik altijd een nickname (schuilnaam);
- Doe je niet anders voor als dat je bent. Het kan cool en interessant zijn, maar wel gevaarlijk;
- Geef nooit je adres, achternaam, telefoon of 06-nummer. Als je dan toch na een tijdje je telefoonnummer hebt gegeven en jullie bellen een keer kun je erachter komen hoe sociaal iemand is ingesteld. Let wel op dat je niet je persoonlijke telefoonnummer geeft.
Zeg ook nooit op welke school je zit, daar kunnen kwaadwillende je namelijk ook vinden!
- Geef nooit zomaar je e-mail adres aan iemand en wees voorzichtig met het beantwoorden van e-mails;
- Geef ook nooit zomaar gegevens van vrienden aan iemand, vraag altijd eerst toestemming van die ander;
- Chat alleen als je een ander kunt blokkeren/negeren;
- Denk goed na voor je een foto van jezelf plaatst. Anderen kunnen jouw foto kopiëren en ergens anders plaatsen, of kunnen je zo herkennen als je over straat loopt;
- Verzin een moeilijk wachtwoord, anders kunnen andere mensen proberen in jouw profiel te komen;
- Neem de tijd om te kijken of iemand het waard is.
Is iemand het echt waard om contact mee te onderhouden of om te ontmoeten?
Is iemand wel te vertrouwen of verteld diegene je veel sterke verhalen waarbij de waarheid te bezien valt? Was iemand in het begin van het contact anders dan na een aantal gesprekken? Wat weet je over die persoon?
- Vraag om een foto.
Als iemand een foto heeft hoeft dit nog niet te betekenen dat diegene ook betrouwbaar is. Hij of zij kan een foto van een site hebben geplukt of de foto van een vriend of vriendin gebruiken. Vraag daarom om meerdere foto's. Foto's in verschillende omgevingen of situaties zijn erg aan te raden, omdat je op die manier kunt zien hoe iemand zich in verschillende situaties weergeeft en hoe iemand eruit ziet. Als de foto zomaar van Internet is gehaald zal het moeilijker zijn om aan deze verschillende foto's te komen.

Als je vervelende berichten krijgt:

1. Blokkeer de persoon (dan krijg je geen post meer van hem).
2. Zeg het thuis of op school en meld het binnen 24 uur aan de website zelf.
3. Bewaar de tekst (dat is het bewijs).
4. Laat je leerkracht of ouders bij de provider nagaan wie het bericht heeft verstuurd en een klacht indienen.

Bij bedreigingen:

1. Meld het aan de chatbox zelf (aan de webmaster, operators of via e-mail). Doe dit binnen 24 uur!
2. Overleg met een operator over hoe je de teksten het beste kunt opslaan.
3. Negeer de persoon die je bedreigt of lastig valt.
4. Blokkeer/negeer het bericht van de persoon (de 'negeren' functie in de chatbox).
5. Lukt dat niet? Log uit. Of log in met een andere chatnaam.

Contact buiten de chatbox:

1. Als je besluit te telefoneren met iemand die je via Internet hebt leren kennen, bel dan altijd zelf! Schakel dan je nummerherkenning uit. Zo blijf je anoniem voor de andere persoon en kun je het gesprek ieder moment beëindigen.
2. Wees voorzichtig met webcammen. Zet alleen je webcam aan als je de andere persoon goed kent. Degene waarmee je webcamt kan namelijk jouw beelden opslaan en je zo aan anderen laten zien! Ook kan het gebeuren dat iemand bloot voor de webcam zit. Je schrikt je rot als dit gebeurt.
3. Als je besluit af te spreken met iemand die je via internet hebt leren kennen, zorg dan altijd dat iemand weet waar je bent en spreek een eindtijd af waarop je thuis moet zijn. Neem een telefoon mee zodat je kunt bellen als er iets vervelends gebeurt. Probeer te regelen dat een vriend of vriendin van je mee gaat en spreek af op een drukke plek met veel andere mensen, dit is veiliger. Zorg ook altijd dat je eigen vervoer hebt, maak jouw thuiskomst niet afhankelijk van de ander.

(<http://www.talkchat.nl/p/info>)

Hoofdstuk 3: Mijn eigen grenzen

3.1 Seksuele rechten

Iedereen heeft seksuele rechten. De definitie van seksuele rechten zijn volgens amnesty international:

'Alle rechten die een persoon beschermen tegen dwang, discriminatie en geweld in het seksuele verkeer'

De belangrijkste seksuele rechten zijn:

- de vrijheid om al dan niet seksueel actief te zijn;
- vrijheid in de keuze van partner;
- vrijwilligheid in seksuele relaties;
- huwelijk naar eigen keuze;
- vrijelijk kunnen besluiten of en wanneer je kinderen wilt krijgen;
- goede gezondheidszorg op het gebied van seksualiteit;
- goede voorlichting.
- Het recht op seksuele oriëntatie (zoals van homoseksuelen).

Gehoorzaamheid aan de wet gaat voor boven gehoorzaamheid aan andere belangen.

(www.amnesty.nl/encyclopedie_lemma/1581)

Verband tussen de wet en tienermeisjes

Zoals in de seksuele mensenrechten te lezen is, heeft ieder mens het recht om zijn grenzen te leren kennen en deze bij anderen aan te geven. Niemand heeft dan het recht de grenzen van een ander te overschrijden. Voor de tienermeisjes valt dit te vertalen naar wanneer zij een nee- gevoel hebben bij een bepaalde keuze, zoals wel of niet zoenen, zij dit niet hoeven te doen. Door dit recht wordt meisje niet alleen door het eigen gevoel gesteund maar wordt dit ook bevestigd in het verdrag van de universele mensenrechten.

Belang van eigen grenzen kennen

Tijdens het opgroeien komen tienermeisjes voor veel nieuwe situaties te staan, waarbij keuzes gemaakt moeten worden die zij niet eerder gemaakt hebben. Hierbij valt te denken aan: wel of geen verking, zoenen, seks maar ook op het gebied van het geven van persoonlijke informatie en meedoen met vrienden.

Omdat keuzes veel invloed kunnen hebben op een tiener en haar omgeving is het van belang dat zij weten waar hun grens ligt, voordat zij deze zelf overschrijden of voordat dit door een ander gebeurt.

Voorbereid zijn op situaties die zich voor kunnen doen

Veelal komen keuzes rondom grenzen onverwachts of ziet een tiener de signalen die naar deze grens leiden niet voldoende. Hierom is het belangrijk dat zij voordat zij voor een keuze komen te staan, een situatie overdacht hebben en signalen leren herkennen. Een situatie kan zijn dat een meisje en jongen al een tijdje verkering hebben, en hij signalen geeft dat hij verder wil op seksueel gebied. Voordat zij en het vriendje samen zijn, moet het meisje al bedacht hebben of ze wel of niet verder wil. Vragen kunnen dan zijn:

- Voor welke keuzes kan ik komen te staan?
 - Waarom wil ik dit wel?
 - Waarom wil ik dit niet?

3.2 Nee durven zeggen

Wanneer iemand een verzoek doet, is het soms heel moeilijk om 'nee' te zeggen. We gaan er dan omheen draaien, uitvluchten zoeken, de vraag omzeilen, ... gewoon 'nee' zeggen ligt soms moeilijk. Dit komt waarschijnlijk omdat we het de ander vaak naar de zin willen maken, we niemand willen kwetsen of schrik hebben dat er ruzie van zou komen wanneer we een verzoek weigeren. Om voor onszelf op te komen is het echter wel belangrijk om nee te durven zeggen. Tieners hebben het hier vaak nog moeilijker mee dan volwassenen. Ze willen erbij horen, zoveel mogelijk vrienden maken, ze moeten zich nog 'bewijzen' en dat doen ze door het anderen naar de zin proberen te maken. Hierdoor gaan ze soms dingen doen die ze eigenlijk niet willen.

Waarom zeggen we ja:

- Omdat je het zelf wil;
- Het is prettig om een ander een plezier te doen;
- De ander is de baas;
- Je wilt haar te vriend houden;
- 'Ja' scheelt je een hoop gedoe;
- Je krijgt een dankbare blik;
- Jouw mening doet er niet zo toe;

Lichaamstaal

Nee zeggen is niet genoeg. In mondelinge, face- to-face-communicatie, wordt maar een klein deel van de complete boodschap gevormd door de letterlijke inhoud van de tekst. De toon waarop je het zegt, je mimiek erbij en de manier waarop je staat (je houding): dat zijn dingen die minstens zo belangrijk zijn als dat ene woordje 'nee'.

Je moet niet alleen 'nee' zeggen, je moet het ook uitstralen. Het is belangrijk dat je rechtop staat op zit, dat je duidelijk spreekt en je handen niet probeert te verstoppen achter je rug. Laat je handen maar ontspannen langs je lichaam hangen of leg ze op een tafel. Verder is het van belang om je ogen niet af te wenden, maar de ander aan te kijken.

'Nee' zeggen heeft alles te maken met assertiviteit. Want assertieve mensen komen goed voor zichzelf op, laten weten wat ze ergens van vinden en het belangrijkste: ze voelen zich er niet schuldig of onzeker onder. En dit is dan weer de kern van het 'nee' zeggen. Als je er verzekerd van bent dat 'nee' het beste antwoord is, rolt het een stuk makkelijker uit je mond.

Hoe zeg je nee:

- Luister goed naar wat de ander van je vraagt;
- Vraag als je iets nog niet begrijpt;
- Ga recht op staan, kijk de ander aan en zeg rustig maar duidelijk 'nee';
- Vertel waarom je 'nee' zegt;
- Zeg bij aandringen nog eens duidelijk 'nee'

Oefeningen om beter 'nee' te leren zeggen:

1. Let er op hoe anderen 'nee' zeggen.
2. Ga na wanneer jij de afgelopen tijd 'nee' hebt gezegd. Hoe ging dit?
3. Ga na wanneer je de afgelopen tijd geen 'ja' hebt gezegd en dit wel had willen doen. Schrijf de onredelijke gedachten op die hierbij een rol speelden. Probeer ze te vervangen voor redelijke gedachten.
Onredelijke gedachten: Als ik 'nee' zeg vindt die andere mij niet lief of aardig. Wordt de persoon boos of kwaad op mij.
Redelijke gedachten: als ik 'nee' zeg ben ik echt mijn vriend(en) niet kwijt vind die persoon mij nog steeds aardig en lief. Is hij niet boos op mij, maar respecteert mij en laat mij in mijn waarden.
4. Ga na welke op welke vragen je 'nee' zou willen zeggen. Schrijf op hoe je dat wilt zeggen.
5. Neem je de komende week een of meerdere malen voor om 'nee' te zeggen. Hoe ging het? Schrijf dit op.

(www.leren.nl/cursus/sociale-vaardigheden/)

Hoofdstuk 4: Verschillende culturen, religies en seksualiteit

Het IMC is een vertegenwoordiging van veel verschillende culturen. Zo zijn er onder andere Islamitische, Christelijke, Hindoeïstische, Surinaamse en Antilliaanse leerlingen. Binnen deze culturen en godsdiensten wordt anders aangekeken tegen en omgegaan met seksualiteit, voorlichting en maagdelijkheid. Om te bevorderen dat leerkrachten, leerlingen en hun ouders elkaar beter kunnen begrijpen en gemakkelijker met elkaar samen kunnen werken, is enige basiskennis over de culturen en godsdiensten van de meisjes nodig.

4.1 De islam en seksualiteit

Op praten over seksualiteit in de huiselijke kring rust een taboe, de meisjes en jongens hebben hierdoor (weinig tot) geen seksuele voorlichting gekregen van hun moeder en/of vader. Dit komt voort uit respect, schaamte en niet weten hoe erover te beginnen. Het onderwijs zou een belangrijke rol kunnen spelen om dit te doorbreken.

Voor een meisje en haar familie is het van groot belang dat zij haar maagdelijkheid behoudt tot aan het huwelijk. Hierom is de sociale controle op een meisje erg groot. Ontmaagd zijn voor het huwelijk kan vergaande gevolgen hebben voor het sociale en maatschappelijke leven van het meisje. Meisjes willen hun ouders die schande dan ook besparen.

Leerkrachten en hulpverleners moeten zich bewust zijn van de mogelijke gevolgen voor islamitische meisjes en hun angst om erover te praten met anderen en hun ouders. Door gebrek aan voorlichting, taboe op het onderwerp, schaamte en angst voor de gevolgen van het openbaar maken/worden het niet houden aan de regels van een meisje heel moeilijk zijn en als onmogelijk ervaren worden. Hierdoor kan het meisje een makkelijker slachtoffer voor fout vriendje zijn.

(Hendrickx, K., Lodewijckx, E. 'Marokkaanse jongeren over seksualiteit', 1998)

4.2 Het hindoeïsme en seksualiteit

Hindoes zijn heel privé over hun seksleven. In de Hindoeïstische cultuur is seks iets tussen een man en een vrouw. Uit respect praat men daar niet over en vraagt men er ook niet naar. Veelal wordt er onderling met vrienden en familie ook niet over seks gepraat. Een moeder is voor een meisje haar grootste informatiebron. Zij vertelt aan haar dochter wat ze weten moet en het ligt aan de moeder hoe veel dat is. Trouwen is erg belangrijk voor Hindoes, het is iets waar de hele familie zich mee bemoeit. Ouders zoeken ook vandaag de dag naar geschikte partners voor hun kinderen. Veel vrouwen moeten als maagd het huwelijk in gaan.

(www.seksualiteit.nl/cultuur_en_religie)

4.3 Het christendom en seksualiteit

Christelijke jongeren die het geloof heel belangrijk vinden (uit zichzelf of van huis uit), doen bij de eerste geslachtsgemeenschap minder vaak iets om ongewenste zwangerschap te voorkomen. Dit komt mede door het taboe die op het onderwerp rust en het gebrek aan voorlichting dat de jongeren van hun ouders ontvangen. Doordat seks buiten het huwelijk verboden is zijn abortus en anticonceptie ongebruikelijk tot verboden. In verschillende christelijke stromingen zijn het meisje en de jongen verplicht te trouwen als gevolg van zwangerschap. Met name meisjes moeten als maagd het huwelijk ingaan. Relaties vinden bij regel plaatst tussen een meisje en een jongen met soortgelijke geloofsovertuiging.

(www.seksualiteit.nl/cultuur_en_religie)

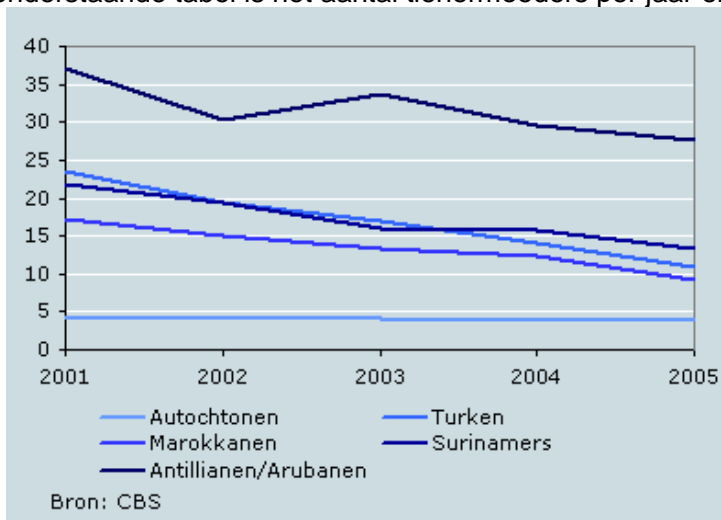
4.4 De Antilliaanse cultuur en seksualiteit

In vergelijking met leeftijdgenoten praten Antilliaanse en Nederlandse jongeren vaker over seksualiteit met hun ouders.

Antilliaanse meisjes zijn op alle fronten seksueel actiever dan Marokkaanse en Turkse meisjes. Ongewenste zwangerschappen komen relatief meer voor bij Surinaamse en Antilliaanse meisjes (respectievelijk 8 en 5%). En zij hebben zich vaker laten testen op soa en/of hiv. Bij Antilliaanse meisjes was de uitslag van de soa-test relatief vaak positief.

Antilliaanse meisjes zijn veruit het meest geïnteresseerd in hoe ze het vrijen leuker kunnen maken. Antilliaanse en Surinaamse meiden hebben relatief veel behoefte aan informatie over zwangerschap, abortus en kinderen krijgen. Het aantal Antilliaanse tienermoeders is schrikbarend hoog. Slechts 4 procent van de kinderen van Antilliaanse tienermoeders wordt binnen het huwelijk geboren, in meeste gevallen zijn zij dan ook alleenstaande tienermoeder (moeder onder de twintig jaar).

In onderstaande tabel is het aantal tienermoeders per jaar en afkomst bijgehouden:

(www.cbs.nwww.cbs.nl/nl-nl/menu/themas/dossiers/vrouwen-en-mannen/publicaties/artikelen/archief/2006/2006-2022-wm)

Literatuurlijst

- www.amnesty.nl/encyclopedie_lemma/1581;
- www.bewareofloverboys.nl/help;
- www.bewareofloverboys.nl/liefde;
- www.bewareofloverboys.nl/loverboys;
- Bosch, E., 'Seksuele voorlichting aan mensen met een verstandelijke handicap', 2000, Nelissen, Baarn
- www.cbs.nl/nl-nl/menu/themas/dossiers/vrouwen-en-mannen/publicaties/artikelen/archief/2006/2006-2022-wm;
- Bakboord, N., Dijk, Z. van, Jones, G., Robles, E., Schuster, J., Seksueel gedrag in een subcultuur van Tieners in Amsterdam Zuidoost, rapportage van een quick scan, 2006, GGD Amsterdam;
- Bakker, F., Fulpen, M. van, Paulussen, T., Poelman, J., Schaalma, H., Vanwesenbeeck, I., 'Seks en seksuele risico's bij VMBO-scholieren anno 2002, Tijdschrift voor seksuologie, 2003, 27: 30-39
- Dam-Baggen, R., van, 'Je grenzen stellen', 1998, Teleac/NOT educatieve omroep, Hilversum;
- Dijke, A. van, Terpstra L., 'Loveboys: feiten en cijfers een quick scan', 2005, SWP Amsterdam;
- Dijkman, A., 'PrOmotie Seksuele vorming', 2005, Edu'Actief, Meppel;
- Graaf, de, H. Vanwesenbeeck, 'Seks is een game', Rutgers Nisso Groep, 2006;
- Hendrickx, K. , Lodewijckx, E. 'Marokaanse jongeren over seksualiteit', 1998;
- www.leren.nl/cursus/sociale-vaardigheden;
- Moerings, M. 'Recht rond zedendelicten', 1997, Samsom, Alphen aan de Rijn;
- www.seksualiteit.nl/cultuur_en_religie
- www.talkchat.nl/p/info;
- Terpstra, L., ' Loveboys een publieke zaak' 2005 SWP Amsterdam;
- Terpstra, L., ' Loveboys of modern pooiersschap' 2005 SPW Amsterdam;
- Pretty Woman;
- Weijts, C., 'Surviving stalking', 2006, Cambridge University Press, Cambridge

Bijlage 1: Hulpverleningsinstanties en links

Er zijn verschillende hulpverleningsinstanties waar u of het slachtoffer naar toe kunnen gaan om hulp te zoeken:

Binnen het IMC-college kunt u terecht bij:

- De schoolmaatschappelijk werker:
Mw. J. Vermeulen
070- 3940565
vej@imcvo.nl
- De psycholoog:
Mw. J. van Geertruy
070-3940565
gej@imcvo.nl
- De orthopedagoog:
Mw. M. Klipper
070-3948833
kim@imcvo.nl
- De orthopedagoog:
Mw. M. Harperink
070-3940565
ham@imcvo.nl

In de regio Den Haag en Rijswijk kunt u terecht bij de volgende instellingen:

- Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)
Landelijk nummer: 0900-123 123 0 (5 ct p.m.)

AMK Haaglanden:
Advies- en Meldpunt Kindermishandeling Haaglanden
Waldeck Pymontkade 872c
2518 JS Den Haag
telefoon: 070-3469717
www.amk-nederland.nl
- Bureau Jeugdzorg Haaglanden/ Den Haag Zuid/ Rijswijk
Neherkade 3054
2521 VX Den Haag
telefoon: 070-3082999
www.bjzhaaglanden.nl

- Stichting Florence Rijswijk
Algemeen maatschappelijk werk
Karel Doormanlaan 155
2283 AL Rijswijk
Tel: 070-3365780
Info@florence-zorg.nl
www.florence-zorg.nl
- Stichting Hulpverlening en Opvang Prostituees (SHOP)
Herengracht 20
2511 EH Den Haag
telefoon: 070-3614747
www.shop-den Haag.nl
- Stichting MEE Zuid-Holland Noord
Torenstraat 172
2531 BW Den Haag
Tel: 070 – 3123123
Landelijk nummer: 0900-999 8888
info@meezhn.nl
www.mee.nl, www.meebijdehand.nl
- Stichting Mooi Den Haag
Algemeen maatschappelijk werk
Betsy Perkstraat 12
2524 XT Den Haag
Tel: 070 - 3949428
amwlaak@stichtingmooi.nl
www.stichtingmooi.nl
- Regionaal Steunpunt Seksueel Geweld
GGD Den Haag
Thorbeckelaan 360
2564 BZ Den Haag
telefoonnummer: 070-3537214
- Politie
Politie Haaglanden bureau Laak
Slachthuislaan 25
2521 SB Den Haag
Telefoonnummer: 0900-8844

Politie Haaglanden bureau Rijswijk
Sir Winston Churchillaan 271
2288 EA Rijswijk
Telefoonnummer: 0900-8844
www.politie.nl

Daarnaast zijn er ook verschillende internetsites waar u meer informatie kunt vinden over de onderwerpen in de reader en waar doorverwezen wordt naar hulpverleningsinstanties.

- www.bewareofloverboys.nl
- www.coc.nl
- www.internethulpverlening.nl/internethulpverlening/
- www.jeugdprostitutie.nu
- www.jouxme.nl
- www.kindermishandeling.nl
- www.langsdelevenslijn.nl
- www.lover-boy.nl
- www.overenuit.nl
- <http://partnerkeuze.rng.nl/>
- www.rutgershuis.nl
- www.rutgersnissogroep.nl
- www.schoolenveiligheid.nl
- www.seksualiteit.nl
- www.stichtingmooi.nl
- www.talkchat.nl
- www.transact.nl